

Звіт про організацію та результати проведення зовнішнього незалежного оцінювання 2017 року в Сумській області

Зовнішнє незалежне оцінювання у Сумській області проводиться відповідно до Постанов Кабінету Міністрів України, наказів Міністерства освіти і науки України, Департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації, Харківського регіонального центру оцінювання якості освіти та наказів КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.

Зовнішнє незалежне оцінювання 2017 року в Сумській області було регламентовано наступними документами:

1. Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.02.2016 № 77 «Про затвердження програм зовнішнього незалежного оцінювання для осіб, які бажають здобувати вищу освіту на основі повної загальної середньої освіти» (зі змінами, унесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України 27.07.2016 № 888).

2. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.02.2016 № 149 «Про організацію та проведення міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018 в Україні».

3. Наказ Міністерства освіти і науки України від 27.07.2016 № 889 «Деякі питання проведення в 2017 році зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти».

4. Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2016 № 1027/900 «Деякі питання участі в зовнішньому незалежному оцінюванні та вступних іспитах осіб, які мають певні захворювання та/або патологічні стани, інвалідність».

5. Наказ Міністерства освіти і науки України від 31.08.2016 № 1055 «Про затвердження Календарного плану підготовки та проведення в 2017 році зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти».

6. Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.09.2016 № 1133 «Про підготовку до проведення в 2017 році зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти».

7. Наказ Міністерства освіти і науки України від 30.12.2016 № 1696 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.10.2016 № 1272».

8. Наказ Міністерства освіти і науки України від 04.01.2017 № 4 «Про проведення II етапу апробації нового формату завдань для сертифікаційних робіт зовнішнього незалежного оцінювання з іноземних мов».

9. Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.01.2017 № 72 «Про підготовку до проведення єдиного фахового вступного випробування з використанням організаційно-технологічних процесів зовнішнього незалежного оцінювання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 081 «Право».

10. Наказ Міністерства освіти і науки України від 26.01.2017 № 100 «Про підготовку в 2017 році до проведення міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018 в Україні».

11. План спільних дій Харківського регіонального центру оцінювання якості освіти та Департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації щодо підготовки та проведення зовнішнього незалежного оцінювання 2017 року та моніторингу якості освіти у Сумській області від 11.10.2016.

12. Розпорядження голови Сумської обласної державної адміністрації від 13.01.2017 № 7-ОД «Про удосконалення роботи щодо підготовки учнів 11 класів загальноосвітніх навчальних закладів до участі в зовнішньому незалежному оцінюванні у 2017 році».

13. Наказ Департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації від 25.10.2016 № 554-ОД «Про підготовку та проведення у 2017 році зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти».

З метою організаційно-методичного супроводу зовнішнього незалежного оцінювання у 2017 році затверджено план дій, відповідно до якого проведено оновлення інформації в довідниках структурних підрозділів з питань освіти і науки обласного, місцевих органів управління освітою, навчальних закладів, що містяться в інформаційно-телекомунікаційній системі Українського центру оцінювання якості освіти, проведено уроки інформатики, громадські зустрічі, навчальні семінари для педагогічних працівників, залучених у якості персоналу пунктів тестування.

Із 10 до 31 січня 2017 року на сайті Харківського регіонального центру оцінювання якості освіти було здійснено реєстрацію на пробне зовнішнє незалежне оцінювання, головна мета якого – відтворення умов та технології, ознайомлення з процедурою, формами тестових завдань, правилами заповнення бланків відповідей, а також психологічне налаштування учасників до складання тестів. У 2017 році для проходження пробного тестування в області зареєструвалося 3 646 учасників. Організовано 16 пунктів для його проведення в містах Глухів, Конотоп, Охтирка, Ромни, Суми, Шостка.

Схема реєстрації на основну сесію, порівняно з попередніми роками, не змінилася: випускники загальноосвітніх навчальних закладів реєструвалися за місцем навчання, випускники минулих років (у тому числі студенти професійно-технічних закладів, закладів вищої освіти) – самостійно або з допомогою пунктів реєстрації, що знаходилися в містах Глухів, Конотоп, Ромни, Суми, Шостка. Усього в області функціонували 8 пунктів реєстрації.

На основну сесію у 2017 році зареєстровано 6 443 учасники, з яких: 4 918 (76,3%) – випускники закладів загальної середньої освіти, 1 525 (23,7%) – випускники минулих років. У 2016 році всього для проходження ЗНО зареєструвалося 7 333 учасники, з яких: 5 174 (70,5%) – випускники закладів загальної середньої освіти; 2 159 (29,4%) – випускники минулих років. Зменшення кількості зареєстрованих відбулося за рахунок зниження кількості випускників минулих

років, які мали можливість при вступі до закладів вищої освіти у 2017 році використовувати сертифікати 2016 року.

Організовано роботу 31 пункту проведення ЗНО (19 (61%) – на базі закладів вищої освіти в містах Глухів, Конотоп, Суми, Ромни, Шостка; 5 (16%) – на базі професійно-технічних навчальних закладів у містах Суми та Ромни; 7 (22%) – на базі закладів загальної середньої освіти в містах Глухів, Конотоп, Охтирка, Шостка). У проведенні тестування в якості персоналу (відповідальні за пункти тестування, їх помічники, уповноважені особи, старші інструктори, інструктори, чергові) взяли участь 1 566 педагогічних та науково-педагогічних працівників Сумської області, які якісно виконали свою роботу, про що свідчить відсутність апеляційних заяв на процедуру тестування. За дотриманням процедури тестування проводила спостереження Громадянська мережа «Опора», представники якої побували на одинадцяти пунктах у містах Глухів, Конотоп, Суми. Негативних відгуків та зауважень з боку громадських спостерігачів не зафіксовано.

Серед основних порушень процедури тестування залишається наявність в учасників мобільних телефонів, навушників та друкованих матеріалів. Через ці порушення процедури результати п'яти учасників було анульовано (чотири зафіксовано в м. Суми, один – у м. Шостка). Через відсутність документів, що посвідчують особу, було недопущено на пункти шість осіб.

На всіх пунктах тестування чергували медичні працівники, працівники поліції та поліції охорони, які забезпечували охорону громадського порядку та здійснювали охорону тестових матеріалів.

Для учасників, які зареєструвалися на основну сесію, але з поважних причин не змогли взяти участі, із 23 травня до 22 червня 2017 року тривала реєстрація на додаткову сесію. Усього зареєстровано по області 28 учасників, які склали тестування в м. Харків.

На виконання розпорядження голови Сумської обласної державної адміністрації від 25.04.2017 № 220-ОД «Про організацію проведення зовнішнього незалежного оцінювання навчальних досягнень осіб, які виявили бажання вступати до вищих навчальних закладів України у 2017 році» було забезпечено організоване підвезення шкільними автобусами та іншими видами транспорту до пунктів проведення та у зворотному напрямку випускників 11 класу закладів загальної середньої освіти, які склали державну підсумкову атестацію у формі ЗНО.

На виконання протокольних доручень заступника голови Сумської обласної державної адміністрації організовано та проведено виїзні заняття щодо підвищення якості надання освітніх послуг з учителями української мови і літератури, математики, історії України, фізики, англійської мови, які викладають в 11 класах закладів загальної середньої освіти. З усіх навчальних предметів, які внесені на зовнішнє незалежне оцінювання, проведено семінари-практикуми, методичні порадики, засідання обласних творчих груп, у ході яких здійснено аналіз результатів зовнішнього незалежного оцінювання 2016 року, надано методичні рекомендації щодо підготовки випускників до

успішного проходження тестування 2017 року. До навчальних курсів підвищення кваліфікації введено розгляд питань щодо тематики особливостей зовнішнього незалежного оцінювання 2017 року, специфіки оцінювання сертифікаційних робіт та визначення порогового балу «склав/не склав». Окрім того, забезпечено участь учителів закладів загальної середньої освіти в інструктивно-методичних веб-семінарах «ЗНО як складова Національної системи моніторингу якості освіти».

З метою наповнення банку тестових завдань Українського центру оцінювання якості освіти якісними сертифікаційними роботами з предметів, внесених для складання ЗНО, в області організовано та проведено три апробації для випускників старшої школи закладів загальної середньої освіти: із 24 до 30 листопада 2016 року та з 9 до 21 березня 2017 року забезпечено проведення по 1 145 апробаційних тестувань; 27 квітня 2017 року пройшов II етап апробації нового формату завдань (рівень B1, B2) сертифікаційних робіт з іноземних мов для 194 учнів.

Важливим кінцевим результатом проведення зовнішнього незалежного оцінювання 2017 року стали аналітичні та статистичні матеріали, які опублікував Український центр оцінювання якості освіти. Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що результати складання зовнішнього незалежного оцінювання учасниками у 2017 році покращилися з усіх навчальних предметів, що дозволило області посісти провідні позиції в загальноукраїнському рейтингу.

Так, за показником «не склав» друге місце по Україні Сумська область посіла з української мови і літератури, історії України та географії. У п'ятірку регіональних лідерів область увійшла, посівши п'яте місце, завдяки результатам з математики та біології. Підвищилася результативність складання учасниками області англійської мови, фізики та хімії: спостерігається суттєвий приріст рейтингових місць порівняно з минулим роком.

Об'єктивним показником успішності складання зовнішнього оцінювання є результат 160 балів і більше. За цим показником результати області з усіх предметів – вище середнього рівня по Україні. Так, у п'ятірку регіональних лідерів область увійшла завдяки результатам з української мови і літератури, математики, біології, а з географії посіла другу позицію. Хоча рейтингове місце з англійської мови, фізики, – 10, а з хімії – 11, проте порівняно з минулим роком відбулося значне збільшення кількості учасників, які написали тестування вище 160 балів.

З метою отримання об'єктивної інформації про результати складання випускниками старшої школи закладів загальної середньої освіти ЗНО та побудови обласного рейтингу успішності за предметами було проведено детальний аналіз регіональних даних.

Отже, українську мову і літературу в області обрали 4 904 випускники (79,5% від загальної кількості учасників). Найбільша кількість учнів, які не склали тестування, – у Глухівському районі (15,1%), найменша – у м. Лебедин (1,1%). У м. Глухів учнів, які не склали українську мову і літературу, немає взагалі.

За показником 160 балів і вище найкращі результати демонструють учні з міських навчальних закладів. На першому місці м. Ромни – 60%, рейтингове місце підвищено цього року на дві позиції, другому – м. Глухів (56,9%), третьому – м. Суми (53,1%). Найменше учнів, які отримали результат вище 160 балів, – у Сумському районі (7,3%).

Щодо Лебединського і Конотопського районів, де у 2016 році зафіксовано найнижчі результати з української мови і літератури, кількість учнів, які не склали ЗНО у 2017 році, зменшилась удвічі. По Лебединському району втричі збільшилася кількість і тих осіб, які склали тестування вище, ніж на 160 балів. Щодо Краснопільського району, де в минулому році було лише 17,5% випускників, які склали тестування вище за 160 балів, позитивної динаміки за цим показником не спостерігається (2017 рік – 11,7%).

Історію України складали 3 725 учнів 11 класів (81% від загальної кількості учасників). На перших місцях в антирейтингу – Середино-Будський (21,8%) та Лебединський райони (21,5%), що, порівняно з минулим роком, знизили свої результати та втратили рейтингові позиції, проте кількість осіб, які отримали 160 балів і більше, у цих районах дещо підвищилась. Найменше учнів, які не склали історію України, – у м. Ромни (3,2%).

За показником 160 балів і більше стабільно високий результат продемонстрували випускники шкіл м. Ромни (40,8%), які, як і минулого року, займають лідерські позиції в обласному рейтингу. Слід відмітити Путивльський район (34,8%), результат якого покращився (із 11 місця посів 2), проте кількість випускників, які не склали тестування, є досить високою і порівняно з минулим роком зросла на 5%. Хоча м. Конотоп займає третю позицію з результатом 34,3%, що незначно поступається Путивльському району, проте кількість учнів, які не подолали поріг, лише 5,7%.

Порівняльний аналіз рейтингу (2017 і 2016 роки) показав, що із трійки обласних лідерів вибуло м. Глухів (II місце у 2016 році), а показник 160 і більше зменшився на 4%.

Простежується позитивна динаміка результатів Краснопільського району, який очолив антирейтинг минулого року, а у 2017 році за показником «не склав» покращив результат удвічі. Глухівський район також показав покращення результатів за цим же показником.

Математику складали в області 2 660 учнів 11 класів (83,1% від загальної кількості учасників). Найбільше випускників, які не подолали поріг, – у Глухівському районі (46%), який погіршив свій показник порівняно з минулим роком удвічі, та в Краснопільському районі – 30%, де позитивної динаміки рейтингових позицій не спостерігається. Кількість учнів, які отримали понад 160 балів, у цьому районі незмінна порівняно з минулим роком (майже 7%). Найкращий результат продемонстрували випускники закладів загальної середньої освіти м. Конотоп (2,4%), м. Глухів (3,2%) та м. Суми (5,8%).

Позитивною є динаміка результатів Конотопського району, який минулого року продемонстрував найнижчі результати з математики, проте у 2017 році кількість випускників, які не подолали поріг, у районі у 2,5 рази

менша, при цьому кількість учнів, які отримали 160 балів і більше, зросла у 12 разів.

За показником складання випускниками зовнішнього незалежного оцінювання на 160 балів і більше лідером є м. Конотоп (41,7%), оскільки одночасно має найменшу кількість осіб, які не склали тестування. Путивльський і Шосткинський райони посіли високі місця за вищезазначеним критерієм, проте, їх кращі результати зумовлені тим, що тест із математики складала невелика кількість учнів (25 та 27 учнів відповідно).

У 2017 році із семи випускників, які отримали максимальний результат 200 балів, п'ять – з математики (трое з навчальних закладів обласного центру: два учні, які мають найвищий результат, є випускниками Олександрівської гімназії, один учень Сумської спеціалізованої школи I-III ступенів № 1 імені В.С. Стрельченка та двоє учнів є випускниками Шосткинського навчально-виховного комплексу: спеціалізована школа I-II ступенів – ліцей).

Серед предметів природничого циклу біологія є найбільш обраним предметом в області, склали її у 2017 році 2 174 випускники (77,2% від загальної кількості учасників), що на 5% більше за минулий рік. Лідерами антирейтингу за показником «не склав» є Конотопський та Буринський райони, де майже 23% одинадцятикласників не склали тестування з предмета. При цьому кількість учнів, які отримали 160 балів і більше, у цих районах є доволі низькою (10 – 8%). Найменша кількість учнів, які не склали тестування з біології, – у м. Лебедин (2%), а в Липоводолинському районі такі випускники взагалі відсутні. Лідерами в обласному рейтингу за показником 160 балів і більше є м. Ромни (42,4%) та м. Суми (33,2%), які залишилися на перших позиціях, при цьому підвищили свої показники. Знизив свої позиції за цим показником Охтирський район, який займає останнє місце в рейтингу з результатом 4,8%, проте, у 2016 році результат із цього предмета був найкращий серед інших районів області. Максимальний рейтинговий бал 200 отримав випускник Сумської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 6.

Зовнішнє незалежне оцінювання з англійської мови у 2017 році склали 1 560 старшокласників (83,6% від загальної кількості). Найбільше учнів, які не подолали поріг із цього предмета, – у Недригайлівському (36%) та Сумському (34,6%) районах, які погіршили результати минулого року вдвічі, посівши найвищі місця антирейтингу. У м. Глухів, Великописарівському, Краснопільському, Лебединському та Путивльському районах учнів, які не подолали поріг, немає, а в Конотопському районі – їх найменше (1%). За показником 160 балів і більше в обласному рейтингу Путивльський район зберіг позиції лідера і майже вдвічі підвищив результат попереднього року. Проте цей результат отримали сім учнів із дев'яти, які склали англійську мову. Удвічі покращилися результати і в м. Лебедин – це друга позиція рейтингу (40,7%). Слід зазначити, що м. Суми (36,4%), м. Глухів (30,9%), м. Ромни (30,2%), м. Конотоп (27,8%) посіли в обласному рейтингу позиції нижчі за лідерські, проте, англійську мову тут обирає більше третини випускників. У Буринському, Глухівському, Конотопському, Лебединському районах учнів, які отримали результат 160 і більше, немає, однак, цей предмет

обирають лише 10% випускників. Найвищий бал 200 з англійської мови отримав один випускник Олександрівської гімназії м. Суми.

У 2017 році простежується збільшення кількості випускників, які обирають географію, склали цей предмет 1 455 учнів 11 класів (87,3% від загальної кількості учасників), що майже на 8% більше показника минулого року. Найбільше учнів, які не подолали поріг, – у Путивльському (13,3%) та Сумському (12,5%) районах, найменше – у Кролевецькому та Роменському районах (1,8% та 1,9% відповідно). За показником 160 балів і більше в обласному рейтингу лідером є Глухівський (71,4%) та Лебединський (55,5%) райони, проте, у минулому році в Лебединському районі осіб, які отримали цей результат, не було взагалі. Випускників, які б не склали тестування з географії, у цих районах немає.

Серед предметів, які старшокласники обирають для складання ЗНО, найменш обираною є фізика. У 2017 році фізику склали в області 574 учні 11 класів (82,2% від загальної кількості). Порівняно з минулим роком результати покращилися (майже на 5% зменшилася кількість осіб, які не подолали поріг). В обласному рейтингу результатів лідерами антирейтингу є Недригайлівський (40%) та Кролевецький (35,7%) райони, а в Ямпільському районі таких осіб найменше. За показником 160 балів і більше на перших позиціях Конотопський (50%) та Шосткинський (33,3%) райони, м. Шостка (30,9%) та м. Конотоп (30,3%). Роменський район, який отримав у минулому році найнижчі результати, цього року не має осіб, які б не склали тестування, проте і ті, хто отримав понад 160 балів, відсутні.

Хімія серед предметів природничого циклу є найменш обираною, оскільки вищі навчальні заклади встановлюють цей предмет конкурсним на обмежену кількість спеціальностей. У 2017 році хімію склали в області 440 випускників (72% від загальної кількості). Найбільше осіб, які не склали цей предмет, – у Шосткинському районі (66,6%), найменше – у м. Конотоп (5,7%), а в м. Лебедин та м. Глухів такі учні відсутні. За показником 160 балів і більше в обласному рейтингу лідерами є м. Лебедин (50%), м. Глухів (44,4%), м. Суми (43,7%), їх показники цього року значно покращилися. Кролевецький район (40%) покращив свій результат майже удвічі. Найгірший результат мають Сумський (10,5%) та Охтирський (11,1%) райони, а в Глухівському, Краснопільському, Лебединському, Липоводолинському, Недригайлівському районах учнів, які б мали із хімії 160 балів і більше, взагалі немає.

Максимальний результат отримали сім випускників старшої школи закладів загальної середньої освіти: п'ять – з математики (три з навчальних закладів обласного центру: два учні, які мають найвищий результат, є випускниками Класичної гімназії Сумської міської ради, один учень Сумської спеціалізованої школи I-III ступенів № 1 імені В.С. Стрельченка та два випускники Шосткинського навчально-виховного комплексу: спеціалізована школи I-III ступенів – ліцей); один – з біології (це учень Сумської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 6) та один із англійської мови (це учень Класичної гімназії Сумської міської ради).